

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԳՄՄՆ Գյումրու թիվ 1 ավագ դպրոց

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Առարկա՝ Դասվար
Թեմա՝ «ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ
ՄԵԹՈԴՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ»
Կատարող՝ Սեդա Միսակի Հովհաննիսյան
Գյումրու թիվ 23 միջնակարգ դպրոց
Ղեկավար՝ Անահիտ Փարկիթյան

Գյումրի 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
ԳԼՈՒԽ.1 ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ	
1.1 Մեթոդական միավորման կառուցվածքն ու գործառույթները.....	5
1.2 Ուսուցչի մասնակցությունը դպրոցի մեթոդական միավորումների աշխատանքներին.....	9
1.3 Եզրակացություն.....	16
Օգտագործված գրականության ցանկ.....	17

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Աշխատանքի արդիականությունը: Սովորողն այսօր խիստ պահանջկոտ է: Շատ հաճախ ուսուցիչը ստիպված է լինում ընդհատել դասի ընթացքը, որպեսզի պատասխանի սովորողի կողմնակի հարցին, բավարարի նրա հետաքրքրությունը: Ուրեմն կարիք կա, որ դասի ընթացքում ուսուցիչն անդրադառնա այնպիսի հարցերի ետև, որ շահագրգռի ու հետաքրքրի սովորողներին: Կարծում ենք, որ դասի ժամանակ ճիշտ ու կառուցողական իրավիճակների ստեղծումը կապված է ուսուցչի հմտության ու մասնագիտական պատրաստվածության հետ: Ուսուցչի համար զարգանալու, փորձի փոխանակման կարևոր աղբյուր է գործընկերների հոտ համագործակցումը, որ երկուստեք օգնում է ուսուցիչներին զարգացնել իրենց մասնագիտական կարողունակությունները: Իսկ արհեստավարժ ու բանիմաց ուսուցիչը կարողանում է հետաքրքրել սովորողին, կառավարել դասն ու սովորողների վարքը: Մեթոդական միավորումները ուսուցիչներին տալիս են համագործակցելու, փորձի փոխանակման, հետաքրքիր ու նորարարական մտքեր քննարկելու հնարավորություն: Դպրոցում գործող խորհրդակցական ամենաստորին մարմինները առարկայական մեթոդական միավորումներն են: Մեթոդական աշխատանքը դպրոցում մի մանկավարժական համակարգ է, որի աշխատանքը հիմնված է ուսուցիչների համագործակցության վրա՝ նպատակ ունենալով ուսումնադաստիարակչական գործընթացը կազմակերպել ավելի նորովի ու համակարգված: Մեթոդական միավորումների անդամներն ուսումնական հաստատության ուսուցիչներն են, ովքեր իրենց նվիրված աշխատանքն ուղղում են դեպի դպրոցի ու սովորողների շահերը: Աշխատանքն այստեղ ուղղված է ուսուցիչների մասնագիտական որակների, մեթոդական գիտելիքների բարձրացմանը: Միավորման ներսում շատ կարևոր է յուրաքանչյուր ուսուցչի անհատական դերկատարումը: Կարծում ենք՝ այս օղակի արդյունավետ աշխատանքից շատ բան է կախված՝ այդ թվում կրթության որակը: Թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է զարգացող աշխարհում ուսուցչի համար սահմանված նոր պահանջներով, որոնց բավարարման մի յուրահատուկ եղանակ է աշխատանքը դպրոցի մեթոդական միավորման շրջանակներում, որտեղ ուսուցիչը, ծավալելով զանազան բնույթի աշխատանքներ, զարգացնում է իր մանկավարժական որակներն ու ձեռք բերում բազմաթիվ անհրաժեշտ ու պահանջված կարողունակություններ:

Հետազոտության նպատակը: Կարևորել մեթոդական աշխատանքը դպրոցում, ցույց տալ ուսուցիչների արդյունավետ համագործակցության դրական միտումները:

Հետազոտության խնդիրը: Ձևակերպել մեթոդական միավորման՝ որպես խորհրդակցական մարմնի կառուցվածքն ու հիմնական գործառույթները դպրոցում: Հիմնավորել մեթոդական միավորումների անհրաժեշտությունը դպրոցում:

ԳԼՈՒԽ.1 ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ

ՄԵԹՈԴՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ

1.1 Մեթոդական միավորման կառուցվածքն ու գործառույթները

Ժամանակակից աշխարհի առաջընթացի աննախադեպ աճով պայմանավորված՝ կրթական ոլորտը բարեփոխվում ու արդիականացվում է: Ուսուցիչների աշխատանքային գործունեության համար պարտադիր պայման է դառնում համապատասխան նոր մեթոդամանկավարժական գիտելիքներով համալրել իրենց մասնագիտական գործունեությունը: Այս գործընթացում հաջողության հասնելու համար ուսուցչին օգնում է դպրոցում գործունեություն ծավալող մեթոդական միավորումները, որտեղ կոլեկտիվ աշխատանքը ուսուցչի համար ստեղծում է հնարավորություն սովորել, սովորեցնել, ուսումնասիրել, հետազոտել՝ բարձրացնելով իր մասնագիտական որակները: Մեթոդմիավորումների կազմման հարցում որոշում կայացնողը դպրոցի մանկավարժական խորհուրդն է: Մանկավարժական խորհուրդը խորհրդակցական մարմին է, որը կազմավորվում է մանկավարժական համակազմի օգոստոսյան առաջին նիստում: Մանկավարժական խորհուրդը ձևավորվում է տնօրենի հրամանով՝ մեկ ուսումնական տարի ժամկետով: Մանկավարժական խորհրդի անվանական կազմը գրանցվում է մանկավարժական խորհրդի արձանագրությունների մատյանում¹ : Խորհրդի նիստում խորհրդակցական մարմնի անդամները քննարկում են մեթոդական միավորումների կազմման հարցն ու անհրաժեշտության դեպքում ընդունում այն: Աշակերտների թվով պայմանավորված՝ հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում այդուհետ ձևավորվում են առարկայական մեթոդական միավորումներ մոտ կամ հարակից առարկաներից: Մյուս դեպքերում կարող են ձևավորվել մեթոդական միավորումներ՝ հարակից առարկաների ուսուցիչներից: Դասվարների համար ստեղծվում է տարրական կրթության մեթոդական միավորում : Այսպիսով, առարկայական մեթոդական միավորումը ուսումնական հաստատության մեթոդամանկավարժական գործունեության հիմնական կառուցվածքային տարրն է, որն իրականացնում է ուսումնական, դաստիարակչական, մեթոդական և արտադասարանական աշխատանքների

համակարգումը դպրոցում: Մեթոդական միավորումների թիվը որոշվում է՝ ելնելով ուսումնական հաստատության կողմից հանձնարարված խնդիրների համալիր լուծման անհրաժեշտությունից և հաստատվում դպրոցի տնօրենի հրամանով: Մեթոդական միավորումները ստեղծվում, վերակազմակերպվում և լուծարվում են դպրոցի տնօրենի կողմից՝ ուսումնական աշխատանքների գծով տեղակալի առաջարկությամբ: Մեթոդական միավորումները անմիջականորեն ենթակա են ուսումնական աշխատանքների գծով փոխտնօրենին: Հանրակրթական ուսումնական հաստատության ուսումնական գծով տնօրենի տեղակալի պաշտոնային պարտականություններից է՝ ղեկավարել առարկայական մեթոդական միավորումների աշխատանքները, ընդհանրացնել և տարածել մանկավարժական աշխատանքի արդյունավետ փորձը, աջակցել ուսուցման նոր մեթոդների ներդրմանը, ուսուցիչներին հաղորդակից դարձնել գիտության և մանկավարժության նորագույն նվաճումներին:¹ Կրթության առաջին՝ տարրական օղակը, որպես կանոն, կազմում է իր առարկայական մեթոդական միավորումը. դասվարների համար ստեղծվում է տարրական կրթության մեթոդական միավորում: Միջին և ավագ դպրոցների ուսուցչական կազմն ընդգրկվում է այլ առարկայական ստորաբաժանումներում՝ հումանիտար, բնագիտական, ռազմահայրենասիրական: Առարկայական մեթոդական միավորման նիստերի ընթացքում նախագահը, ով վարում է նիստը, ծանոթացնում է նախօրոք կազմված օրակարգին, որի հաստատման դեպքում, նիստի ընթացքն արձանագրվում է: Նիստում քննարկված յուրաքանչյուր հարցի վերաբերյալ ընդունվում են որոշումներ, որոնք տեղ են գտնում արձանագրության մեջ: Դպրոցի առարկայական մեթոդական միավորումները կարող են անցկացնել նաև ինտեգրված քննարկումներ մի քանի օղակներով: Նիստի ընթացքում կարող են քննարկվել հետևյալ հարցերը. քննարկում է հանրակրթական առարկայական չափորոշիչներին համապատասխան ուսումնական ծրագրերի, ուսումնական պլանների նախագծերը, նոր փորձարկվող դասագրքերը, մեթոդական ձեռնարկները և դրանց քննարկումների վերաբերյալ ուսուցիչներին

---

¹ ՀՀ կառավարության որոշում <https://old-lib.amedu.am/resource/846>,

(դասվարներին) տալիս երաշխավորություններ: Քննարկում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողի անհատական ուսուցման պլանը; քննարկվում է դպրոցում նախատեսվող ուսումնադաստիարակչական միջոցառումների, պետական և այլ նշանակության տոների կազմակերպման ու անցկացման, հիշատակի օրերի, ոգեկոչման արարողությունների կազմակերպման ու անցկացման հարցը; քննարկվում է դպրոցում նախատեսվող մրցույթների, վիկտորինաների, ընթերցումների կազմակերպման ու իրականացման հարցը, դպրոցում այս կամ այն առարկայի միամսյակ հայտարարելու հարցը, աշխատանքն արդյունավետ բաժանելու հարցը; դպրոցում գործող խորհրդակցական այլ մարմինների հետ համագործակցելու հարցը; քննարկվում է սկսնակ ուսուցիչներին մեթոդամանկավարժական ուղղորդում տալու և փորձի փոխանակումն արդյունավետ իրականացնելու հարցը: Մեթոդական միավորման աշխատանքները ղեկավարում է դպրոցի տնօրենի կողմից առաջարկված և մանկավարժական խորհրդի հավանությանն արժանացած ամենափորձառու ուսուցիչներից մեկը, ով աչքի է ընկնում նաև իր մարդկային որակներով, կառավարման փորձով ու մասնագիտական ու մեթոդամանկավարժական գիտելիքներով: Մեթոդական միավորման աշխատանքներն իրականացվում են ընթացիկ ուսումնական տարվա աշխատանքային պլանին համապատասխան, պլանը կազմում է մեթոդմիավորման ղեկավարը, քննարկվում մեթոդմիավորման նիստում՝ նախօրոք համաձայնեցնելով մեթոդական գծով փոխտնօրենի հետ: Մեթոդական միավորումների գործունեության նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում են դպրոցի տնօրենը և ուսումնական գծով տնօրենի տեղակալը: Առարկայական մեթոդմիավորի շրջանակներում միավորման համատեղ աշխատանքի ընթացքում ուսումնասիրում, ընդհանրացնում են մանկավարժական առաջավոր փորձը և այդ փորձը ներդնում պրակտիկ աշխատանքում: Այստեղ ուսուցիչները հաղորդակից են դառնում մանկավարժության նորագույն նվաճումներին, որն իրենց ավելի է ոգևորում: Առարկայական մեթոդական միավորումներն իրենց կատարած մատենավարական աշխատանքներով հաշվետու են ուսումնական գծով փոխտնօրենին: Այդպիսի փաստաթղթերից են.

- մեթոդական միավորման տարեկան աշխատանքային պլան
- մեթոդական միավորման նիստերի արձանագրություններ
- անցած ուսումնական տարվա աշխատանքի վերլուծություն
- առարկայական մեթոդական միավորման անդամների կատարած մեթոդական, ուսումնադաստիարակչական հետազոտություններ
- փոխադարձ դասավստումների արձանագրություններ;
- իրականացված հանդիպումների, կոնֆերանսների, սեմինարների, կլոր սեղանների հաշվետվություններ;
- աստեստավորում անցած ուսուցիչների հավաստագրեր;
- իրականացրած արտադպրոցական միջոցառումների հաշվետվություններ;
- հաշվետվություն անհրաժեշտ մեթոդական ու դիդակտիկ աջակցության մասին:

Բոլոր մեթոդական միավորումներն իրականացնում են առարկայի վերաբերյալ ժամանակակից ուսուցման հայեցակարգերի ուսումնասիրություններ, վերահսկում դասավանդման արդյունավետությունը՝ օգտագործելով այլընտրանքային միջոցներ, գործիքներ ու դասագրքեր: Եթե մեթոդական աշխատանքը դպրոցում լավ է կազմակերպված, ապա հնարավոր կլինի ընդգծված կերպով բարձրացնել ուսումնադաստիարակչական գործընթացի որակը: Հանրակրթական դպրոցում ուսուցիչների համագործակցության գործընթացը պետք է իրականացվի անշահախնդիր, մանկավարժն այստեղ չպետք է փնտրի անձնական շահ, հիմնական վերջնարդյունքը պետք է սահմանել՝ հաշվի առնելով սովորողի շահը: Կրթական միջավայրի մարտահրավերները կառավարելու, մասնագիտական կարողունակությունները զարգացնելու, ուսուցման տարբեր ռազմավարություններ մշակելու և իրականացնելու ժամանակ շատ կարևոր է համագործակցային միջավայրի ստեղծումը գործընկեր ուսուցիչների համար: Ուստի ուսուցիչներին պետք է միավորի փոխադարձ վստահությունը, թիմային համերաշխությունը, միմյանց աջակցելու ազնիվ մղումն ու պատրաստակամությունը:

1.2 Ուսուցչի մասնակցությունը դպրոցի մեթոդական միավորումների աշխատանքներին

Ուսուցչի համար գործընկերների հետ համագործակցությունը խիստ կարևոր նշանակություն ունի: Օրինակելի փորձը, որը սկսնակ ուսուցիչը կարող է վերցնել ավագ ու փորձառու գործընկերներից, մեծապես նպաստում է, որպեսզի ուսուցիչն արդեն գործնականում պատկերացում կազմի այս կամ այն խնդրո առարկայի վերաբերյալ: Ուստի սովորել սովորեցնելով բանաձևն այստեղ լայն կիրառելի է: Այն ուսուցիչները, ովքեր ավելի փորձառու են, տեղեկացված են ավելի հետաքրքիր, արդյունավետ ու համարձակ դասավանդման մեթոդներին: Այս պարագայում հավանականությունն ավելի մեծ է, որ վերջիններս կարող են կառուցել արդյունավետ անհատական դասեր և ապահովել շարունակական ուսուցում: Նրանք ի վիճակի են կազմել և ընտրել դասավանդման այնպիսի մեթոդներ և միջոցառումներ, որոնց միջոցով համապատասխանաբար զարգացվում են աշակերտների ըմբռնումը և հմտությունները: Ստացվում է, որ օրինակելի փորձի փոխանակումը կարող է մոտիվացնել սկսնակ, ոչ հմուտ ուսուցիչներին ամեն կերպ գտնել ճանապարհներ նոր հմտություններ ու կարողությունների ձեռքբերման համար: Այստեղ իրականացված բազմաբովանդակ գործառույթները օգնում են ուսուցչին համակարգել իր ողջ մարդկային ներուժը, աշխատանքին մոտենալ ստեղծագործաբար, գնալ նոր ու հետաքրքիր գաղափարների որոնման ճանապարհով, ինչի արդյունքում աշխատանքը դառնում է համակարգված ու արդյունավետ: Ուսումնական գործընթացը համակարգվում է, քանի որ մի նպատակի իրագործման համար աշխատում է մանկավարժների ամբողջ մի թիվ, բացառվում է ցանկացած անհատական շահ, բոլորը գործում են նպատակ ունենալով համակարգել ուսումնադաստիարակչական գործընթացն ու բարձրացնել կրթության առաջնային շահակիցների՝ սովորողների կրթության որակը: Կրթության որակ հասկացությունը սերտորեն առնչվում է կրթության մատչելիությանը և, չնայած սրանք երկու տարբեր հասկացություններ են, այնուամենայնիվ փոխլրացնում են միմյանց: Եթե կրթության որակը հնարավոր չէ առանց կրթության մատչելիության, ապա մատչելիությունը իմաստագրկվում է առանց համապատասխան կրթական որակի ապահովման: Որակյալ կրթությունը

միտված է ապագային և ենթադրում է ոչ միայն նախկինում առկա գիտելիքների ուսուցանում և յուրացում, այլև նոր գիտելիքների ստեղծում անհատապես կամ կոլեկտիվ եղանակով: Գիտելիքաստեղծ գործունեությունը որակյալ կրթության հիմքերից է, որը կարող է բերել գիտելիքահեն տնտեսության, ժողովրդավարական հասարակարգի զարգացման, կյանքի զարգացման նոր ուղիների ու մոդելների ստեղծման ու զարգացման: Մտացվում է, որ կրթության որակ ու մատչելիություն հասկացությունները խիստ համադրելի են, ուստի մեթոդական միավորման անդամ ուսուցիչները ևս պետք է իրենց գործունեության հիմքում դնեն մատչելիությունն ու հասանելիությունը: Մեթոդական միավորումներն իրենց աշխատանքը պլանավորելիս պետք է հաշվի առնեն կրթության առաջնային շահակիցների՝ սովորողների շահերը: Սովորողը նույնպես որոշակի կերպով, թեկուզ անուղղակի միջամտությամբ կարող է մասնակցել կրթական համակարգի այս կամ այն օղակի աշխատանքներին: Սովորողների մասնակցությունը կրթական գործընթացին ենթադրում է, որ նրանք պետք է դառնան այդ գործընթացի գործընկերային կողմ՝ իրենց դերերով, պատասխանատվությամբ ու իրավասության շրջանակով: Այս սկզբունքի համաձայն սովորողի ու ուսուցչի միջև պետք է գործի համագործակցություն, վստահություն, և հարգանք, քանի որ կրթողները իրենք ևս սովորողներ են և սովորողը կարող է աղբյուր հանդիսանալ կրթողի համար նոր գիտելիքների ձեռքբերման համար:²

Ուսուցչի մասնակցությունը դպրոցի մեթոդական միավորումների աշխատանքներին Ուսուցչի համար գործընկերների հետ համագործակցությունը խիստ կարևոր նշանակություն ունի: Օրինակելի փորձը, որը սկսնակ ուսուցիչը կարող է վերցնել ավագ ու փորձառու գործընկերներից, մեծապես նպաստում է, որպեսզի ուսուցիչն արդեն գործնականում պատկերացում կազմի այս կամ այն խնդրո առարկայի վերաբերյալ: Ուստի սովորել սովորեցնելով բանաձևն այստեղ լայն կիրառելի է: Այն ուսուցիչները, ովքեր ավելի փորձառու են, տեղեկացված են ավելի հետաքրքիր, արդյունավետ ու համարձակ դասավանդման մեթոդներին: Այս պարագայում հավանականությունն ավելի մեծ է, որ վերջիններս կարող են

---

² Կրթության որակի ընկալումները հանրակրթական համակարգում:

կառուցել արդյունավետ անհատական դասեր և ապահովել շարունակական ուսուցում: Նրանք ի վիճակի են կազմել և ընտրել դասավանդման այնպիսի մեթոդներ և միջոցառումներ, որոնց միջոցով համապատասխանաբար զարգացվում են աշակերտների ըմբռնումը և հմտությունները: Ստացվում է, որ օրինակելի փորձի փոխանակումը կարող է մոտիվացնել սկսնակ, ոչ հմուտ ուսուցիչներին ամեն կերպ գտնել ճանապարհներ նոր հմտություններ ու կարողությունների ձեռքբերման համար:

Այստեղ իրականացված բազմաբովանդակ գործառնությունները օգնում են ուսուցչին համակարգել իր ողջ մարդկային ներուժը, աշխատանքին մոտենալ ստեղծագործաբար, գնալ նոր ու հետաքրքիր գաղափարների որոնման ճանապարհով, ինչի արդյունքում աշխատանքը դառնում է համակարգված ու արդյունավետ: Ուսումնական գործընթացը համակարգվում է, քանի որ մի նպատակի իրագործման համար աշխատում է մանկավարժների ամբողջ մի թիմ, բացառվում է ցանկացած անհատական շահ, բոլորը գործում են նպատակ ունենալով համակարգել ուսումնադաստիարակչական գործընթացն ու բարձրացնել կրթության առաջնային շահակիցների՝ սովորողների կրթության որակը: Կրթության որակ հասկացությունը սերտորեն առնչվում է կրթության մատչելիությանը և, չնայած սրանք երկու տարբեր հասկացություններ են, այնուամենայնիվ փոխլրացնում են միմյանց: Եթե կրթության որակը հնարավոր չէ առանց կրթության մատչելիության, ապա մատչելիությունը իմաստազրկվում է առանց համապատասխան կրթական որակի ապահովման: Որակյալ կրթությունը միտված է ապագային և ենթադրում է ոչ միայն նախկինում առկա գիտելիքների ուսուցանում և յուրացում, այլև նոր գիտելիքների ստեղծում անհատապես կամ կոլեկտիվ եղանակով: Գիտելիքաստեղծ գործունեությունը որակյալ կրթության հիմքերից է, որը կարող է բերել գիտելիքահեն տնտեսության, ժողովրդավարական հասարակարգի զարգացման, կյանքի զարգացման նոր ուղիների ու մոդելների ստեղծման ու զարգացման:

Ստացվում է, որ կրթության որակ ու մատչելիություն հասկացությունները խիստ համադրելի են, ուստի մեթոդական միավորման անդամ ուսուցիչները ևս պետք է իրենց գործունեության հիմքում դնեն մատչելիությունն ու հասանելիությունը:

Մեթոդական միավորումներն իրենց աշխատանքը պլանավորելիս պետք է հաշվի առնեն կրթության առաջնային շահակիցների՝ սովորողների շահերը: Սովորողը նույնպես որոշակի կերպով, թեկուզ անուղղակի միջամտությամբ կարող է մասնակցել կրթական համակարգի այս կամ այն օղակի աշխատանքներին: Սովորողների մասնակցությունը կրթական գործընթացին ենթադրում է, որ նրանք պետք է դառնան այդ գործընթացի գործընկերային կողմ՝ իրենց դերերով, պատասխանատվությամբ ու իրավասության շրջանակով: Այս սկզբունքի համաձայն սովորողի ու ուսուցչի միջև պետք է գործի համագործակցություն, վստահություն, և հարգանք, քանի որ կրթողները իրենք ևս սովորողներ են և սովորողը կարող է աղբյուր հանդիսանալ կրթողի համար նոր գիտելիքների ձեռքբերման համար:

Աջակցող կրթական միջավայրը կրթական գործընթացի կարևորագույն կողմերից է, որտեղ պետք է գերիշխի փոխադարձ վստահության մթնոլորտը, հարգանքը, ինչն իր հերթին խթան է հանդիսանում ստեղծագործականության և ինքնուրույնության համար: Այն իր հերթին կարևորում է կոլեկտիվ ուսուցումը և ամրապնդում սովորողների միջև հարաբերությունները: Այս տեսանկյունից կարող ենք նկատել, որ սկսնակ ուսուցչին մեթոդական միավորման ներսում ևս կարող ենք դիտարկել որպես «սովորող», ուստի գործընկերների կողմից պետք է ստեղծվի փոխօգնության, աջակցման միջավայր, այլ խոսքով՝ մեթոդական միավորման նախագահն ու փորձառու անդամները պետք է առաջնորդվեն ժողովրդավարական և ոչ-խտրական սկզբունքներով՝ հարգելով բազմազանությունն ու հանդուրժողականությունը:

Ուսուցչի մասնակցությունը մեթոդական միավորմանը նպաստում է մասնագիտական վարպետության, մեթոդական կուլտուրայի, ստեղծագործական ներուժի բարձրացմանը: Մեթոդական աշխատանքների իրականացման հիմնական ձևերից են.

- դասախոսություն, սեմինար, գործնական սեմինար
- ստեղծագործական բանավեճ
- հյուրասրահ, կոլեկտիվ ստեղծագործ աշխատանքի ժամ
- գործնական խաղեր, իրավիճակային ուսուցում, դերային խաղեր, առարկայական շաբաթներ

- մեթոդական մրցույթներ, մեթոդական զեկու ցումներ, մեթոդական գաղափարների տոնավաճառ, մեթոդական վարպետության դասեր
- բանավեճեր, որոնողա-ստեղծագործական աշխատանքներ, նախագծեր
Ձևաչափի ընտրության առումով ոչ մի սահմանափակում չկա: Յուրաքանչյուր մեթոդական միավորման անդամ կարող է հանդես գալ իր առաջարկով՝ բերելով իր նորարարական միտքը: Մեթոդական միավորման անդամները կարող են ստանալ հատուկ հանձնարարություններ, որոնց արդյունքները կքննարկվեն նիստերի ժամանակ: Նմանօրինակ հանձնարարություններից են.
- դասի մոդելավորում՝ որոշակի մեթոդների կիրառմամբ
- տրված թեմայով դասերի մշակումներ
- որոշակի թեմայով հետազոտություններ կատարելու ծրագրերի մշակում
- ըստ որոշակի թեմայի, պրոբլեմի գրականության ընտրություն
- ստուգիչ նյութերի, թեստերի կազմում
- հուշագրերի, դիդակտիկ նյութերի կազմում, պատրաստում
- առարկայական, արտադասարանական միջոցառումների մշակում և իրականացում
- այցելություններ դասերի, արտադասարանական միջոցառումների՝ վերլուծություններով;
- տրված թեմայի, խնդրի վերաբերյալ սեփական փորձի ներկայացում
- աշխատանք՝ ինքնակրթության համար ընտրված թեմայի շուրջ
- որոշակի պրոբլեմի շուրջ զեկուցման նախապատրաստում
- ուսումնասիրած թեմայի, խնդրի շուրջ շնորհանդեսի նախապատրաստում
- սեփական հետազոտությունների շրջանակում ձեռքբերումների ներկայացում

Առարկայական մեթոդմիավորումների աշխատանքներում առանձնակի կարևորություն է տրվում նաև ուսուցիչների ինքնակրթության կազմակերպմանը: Մանկավարժական վարպետության կատարելագործման նպատակով մեթոդմիավորումը կազմում է դասերին փոխադարձ այցելությունների պլան-գրաֆիկ: Ինչպես վերը նշել էինք՝ մեթոդմիավորման աշխատանքում մեծ նշանակություն ունի վարպետ ուսուցչի և սկսնակ մասնագետների միջև ծավալվող գործունեությունը: Այս

առումով անչափ կարևոր է յուրաքանչյուր ուսուցչի մասնագիտական որակները, Իսկ ի՞նչ են իրենցից ենթադրում այդ որակները:

Ուսուցչի մասնագիտական որակներից են՝

- հանդուրժողականությունը, սեփական աշխատանքը ծրագրելու և կազմակերպելու, ուսուցման գործընթացն արդյունավետ իրականացնելու, մասնավորապես ավանդական և ժամանակակից մեթոդները զուգորդված օգտագործելու, անվտանգ ուսումնական, հոգեբանական և դաստիարակող միջավայր ստեղծելու կարողություն
- նորը զգալու և ընկալելու կարողություն, գենդերային անկողմնակալություն
- քննադատական մտածելակերպ, սեփական գործունեությունը մշտապես վերլուծելու, վերանայելու, ճշգրտելու և կատարելագործելու ցանկություն և կարողություն
- սովորողի իրավունքների պաշտպանի, երեխային համաձևավորողի, ուսումնադաստիարակչական գործընթացը երեխայի համար հեշտացնողի դերերը մասնագիտական բարձր որակով կատարելու ցանկություն և կարողություն
- դպրոցի, դասարանի և նրանում կատարվող բոլոր իրադարձությունների և փոփոխությունների մասնակիցը լինելու պատրաստակամություն: Մեթոդական միավորման տարեկան աշխատանքային պլանն իր մեջ ներառում է միավորման աշխատանքի բովանդակությունը, հիմնախնդիրներն ու յուրաքանչյուր անդամի անհատական ու համալիր աշխատանքը:(կազմակերպված աշխատանքի գրավականն է նաև անհատական թղթապանակները, որոնք պետք է ունենան և՛ մ/մ նախագահը, և՛ մ/մ մասնակից անդամները:³ Պլանում կարող են տեղ գտնել հետևյալ դրույթները.
  - առարկայի տեսական և դասավանդման մեթոդիկայի հարցեր
  - մանկավարժությունից և հոգեբանությունից մասնագետների էլույթներ

---

³ Ա. Թովուզյան, Մանկավարժական միտք, 2012, «Ժամանակակից ուսուցչին ներկայացվող պահանջները»

- ծրագրում ընդգրկված բարդություն ներկայացնող հարցերի ուսումնասիրում և այդ կապակցությամբ մեթոդամանկավարժական գրականության իրագեկում
- նորմատիվ փաստաթղթերի ուսումնասիրում
- նոր դասագրքերի ուսումնասիրում
- միջառարկայական կապերի հարցեր
- տետրերի ստուգման հարցեր
- մանկավարժական առաջավոր փորձի ուսումնասիրման և տարածման աշխատանք
- սեմինարների կազմակերպում՝ գործնականության ապահովմամբ
- նպատակային փոխադարձ դասալսումների, բաց դասերի իրականացում
- ուսուցիչների դասավանդման որակի և սովորողների գիտելիքների մակարդակի ուսումնասիրում և արդյունքների քննարկում
- սկսնակ ուսուցիչների հետ աշխատանքի կազմակերպում և իրականացում
- քննական նյութի նախապատրաստում
- ինքնակրթության վերաբերյալ ուսուցիչների հաշվետվությունների ստուգում;
- ցուցահանդեսների, դիդակտիկ նյութերի, զննական միջոցների նախագծում և իրականացում;
- սովորողների ստեղծագործական աշխատանքներ
- առարկայական արտադասարանական աշխատանքներ

Այսպիսով, կարող ենք արձանագրել, որ մեթոդական միավորումների աշխատանքը դպրոցում մեծապես նպաստում է կրթության նոր որակի բարձրացմանը և կառուցվում է յուրաքանչյուր անդամի աշխատանքի հիման վրա: Այս օղակի արդյունավետ աշխատանքի դեպքում ուսումնական հաստատությունում չեն առաջանա ո՛չ կարգապահական, ոչ ուսումնական հնարավոր բարդություններ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսուցչի մասնագիտական կարողունակությունների զարգացումն արդի կրթական պահանջների հենքն է, որում կարողունակությունը սահմանվում է որպես ուսուցչի գիտելիքների, կարողությունների, իրազեկությունների և մասնագիտական պատրաստվածության մակարդակ, ինչը հնարավորություն է տալիս արդյունավետորեն գործել փոփոխվող սոցիալական, մշակութային և մասնագիտական իրավիճակներում: Մեր ուսումնասիրության արդյունքում փաստեցինք, որ ուսուցչի մասնագիտական որակների բարձրացման համար շատ կարևոր է գործընկերների հետ համագործակցությունը առարկայական մասնախմբերի աշխատանքների շրջանակներում: Ժամանակակից կրթությունն ուղղված է սովորողների մտածողության, մասնագիտական նախաձեռնողականության, ինքնուրույնության զարգացմանը, ինչը շատ կարևոր է նոր աշխարհում: Ուստի դպրոցի համար կարևոր է կարողունակ ուսուցիչ ունենալը, ով արագ հարմարվում է փոփոխություններին, կրեատիվ է, կողմնորոշվող, անընդհատ թարմացնում և ավելացնում է իր մասնագիտական գիտելիքները: Վերահաստատենք մեր այն պնդումը, որ առարկայական մեթոդական միավորումներում համակարգված աշխատանքի արդյունքում ուսուցիչը կարող է ունենալ մեծ նվաճումներ, քանի որ միասնական աշխատանքն ուղղված է բոլորի հաղթանակներին, այն է՝ ունենալ բարձր ու նոր որակի ուսումնական գործընթաց:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. ՀՀ կառավարության որոշում <https://old-lib.amedu.am/resource/846>,
2. Պաշարների շտեմարան <https://hy.cultureoeuvre.com/10762739-how-to-choose-an-interesting-topic-for-your-report>
3. Մանկավարժական ռազմավարություն: Վերցված է edutechwiki.unige.ch կայքից
4. Կրթության որակի ընկալումները հանրակրթական համակարգում:
5. Ա. Թովուզյան, Մանկավարժական միտք, 2012, «Ժամանակակից ուսուցչին ներկայացվող պահանջները»: